



Fritidshemmen i Helsingborgs stads skolor

Fritidshemmets uppdrag formuleras i skollagen och läroplanen (främst kapitel 1 och 2) som är gemensam för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

De allmänna råden kompletterar i syfte att ge stöd och vägledning i arbetet med att planera en målstyrd fritidshemsverksamhet som utgår ifrån styrdokumentet och att bidra till en ökad måluppfyllelse för eleverna i fritidshemmet. De allmänna råden behandlar förutsättningarna för arbetet i fritidshemmet, rektorns pedagogiska ledarskap, lärande i fritidshemmet och samverkan med hemmet.

I skollagen (2010:800) står följande om syftet med utbildningen på fritidshemmet:

“Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå ifrån en helhetssyn på eleven och elevens behov. Fritidshemmet ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.”

Det är lärare i fritidshem och fritidspedagoger som ansvarar för undervisningen i fritidshemmet och säkerställer att arbetet följer läroplanen. Fritidshemmet ska i sin verksamhet ta till vara elevernas kunskaper, intressen och önskemål. Elevernas eget inflytande i fritidshemmet är centralt. Undervisningen i fritidshemmet ger eleverna möjligheter att använda och ta del av många olika uttrycksformer. Skapande och lek är väsentliga delar i lärandet.

Ur Lgr11 - kapitel 4

Genom undervisningen i fritidshemmet ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- pröva och utveckla idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling,
- skapa och upprätthålla goda relationer samt samarbeta utifrån ett demokratiskt och empatiskt förhållningssätt,
- kommunicera i tal och skrift i olika sammanhang och för skilda syften,
- skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer,
- använda matematiska begrepp och resonemang för att kommunicera och lösa problem,
- utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle, och
- röra sig allsidig

Centralt Innehåll i verksamheten är följande:

- Språk och kommunikation
- Skapande och estetiska uttrycksformer
- Natur och samhälle
- Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse

(För mer info - se kompletterande kapitel i Lgr11 för Fritidshem)

Fritidspedagogik - verksamhetens kärna

Att förena god omsorg och pedagogisk verksamhet är en av hörnstenarna i fritidshemmets pedagogik. Det pedagogiska arbetet utgår från barns intressen och

erfarenheter. Stor vikt läggs vid deltagande i sociala och meningsfulla sammanhang i syfte att främja barns allsidiga lärande och utveckling.

Betydelsefulla inslag i verksamheten är - lek, rörelse och skapande arbete. Genom detta ges möjlighet att bearbeta intryck, pröva olika identiteter, utveckla fantasi och kreativitet samt förmåga att samarbeta och kommunicera. När eleverna får pröva egna och andras idéer, lösa problem och omsätta idéer i handling utvecklas kreativitet, nyfikenhet och tilltro till sin förmåga.

Omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet genom att...

- fritidshemmet är ett komplement till skola
- samarbete sker med hem och skola

Stödjer elevernas sociala och allmänna utveckling, utvidga och fördjupa deras kunskaper och erfarenheter genom att...

- erbjuda en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer.
- ha utgångspunkt i ett situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat lärande, där det sociala samspelet med andra är en viktig del
- ta hänsyn till elevernas behov, erfarenheter och tänkande, samt anpassas till att elever har olika förutsättningar
- främja elevernas fantasi, inlevelse och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande uttrycksformer, samt utforskande och praktiska arbetssätt.
- träna på demokrati, inflytande och ansvar i praktiken. Elevdelaktighet och inflytande är en grundförutsättning.

En meningsfull fritid erbjuds genom att vi utgår från elevernas behov, intresse och erfarenheter. Vår uppgift är också att utmana eleverna genom att inspirera till nya upptäckter. Detta gör vi genom att...

- planera utifrån ålder och mognad
- lära känna sin närmiljö
- erbjuda en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer.

Möjlighet till vila och rekreation för hälsa och välbefinnande erbjuds genom att...

- utveckla stimulerande lärmiljöer både gällande variation av aktiviteter och den fysiska miljön
- utgå från barnens behov och intresse samt göra dem delaktiga

(från Fritidshemmet - en samtalsguide om uppdrag, kvalité och utveckling + Allmänna råd)



Syfte med stödmaterialet



En plan för fritidshemmets verksamhet ska vara ett levande dokument och utvärderas varje år och förändras efter behov. Detta ska göras gemensamt av personalen i fritidshemmen.

Ett av syftena med detta material är att den ska ge rektor och pedagogerna stöd i planering, genomförande och utvärdering av verksamheten för att garantera kvalitet och viss likvärdighet i kommunens fritidsverksamhet. Ett annat syfte med planen är att synliggöra undervisningens innehåll och fokus för att få en inblick i och förståelse för verksamheten.

Underlaget som skapas genom utvärdering och analys kommer även användas i skolans kvalitetsrapport.

Stödmaterialet utgår från följande fokusområden:

1. Varje fritidshems utveckling
2. Normer, värden och inflytande
3. Kunskap, lärande och utveckling
4. Övergång, samverkan och omvärlden

Utgångspunkten i respektive fokusområde är att identifiera:

Nuläge

- hur gör vi idag?
- hur får vi syn på det?
- hur följer vi upp det?

Mål/utvecklingsområden

- Vad behöver vi utveckla?
- Vilka åtgärder och insatser behöver vi göra?
 - Hur?
 - Vem ansvarar för vad?



Förslag på arbetsgång:

1. Välj ett av de fyra fokusområdena och läs den gemensamma inledande texten.
2. Diskutera
 - o vad menar vi med detta (tex "varje fritidshems utveckling")?
 - o nuläge:
 - hur gör vi idag? Ta ställning till kvalitetsindikatorerna!
 - hur får vi syn på det/hur vet vi det?
 - hur följer vi upp det?

Kriterier för måluppfyllelse	Kriterier stämmer:			
1.1 Fritidshemmet bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som genomförs under medverkan av lärare, fritidspedagoger, övrig personal och elever	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem planerar vi, följer upp och utvecklar utbildningen systematiskt och kontinuerligt				
Vårt kvalitetsarbete är inriktat på att de nationella målen för utbildningen uppfylls				
Alla elever, lärare i fritidshem, fritidspedagoger och övrig personal medverkar i kvalitetsarbetet och vårdnadshavare ges möjlighet att delta				

Vi rekommenderar att logga in i BRUK om man vill få automatiska sammanställningar. Vid behov kan man ta stöd i ytterligare material från BRUK kopplat till aktuellt fokusområde - se angivelse.

3. Utifrån er profil och samtal kring nuläge - definiera utvecklingsområde och sätt mål
4. Gör på liknande sätt med övriga fokusområden.

Det finns en kompletterande mall för enhetens fritidshemsplan (se separat dokument). I den kan ni summera er analys, formulera mål och beskriva hur ni arbetar vidare. Antingen gör man en för hela skolans fritidshem, eller en/avdelning. Underlaget utgör stöd för SKA (Systematiskt kvalitetsarbete) inkl. kvalitetsrapporten.





1. Varje fritidshems utveckling

Fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan. Verksamheten ska med ett helhetsperspektiv stimulera elevernas utveckling och lärande, erbjuda dem en meningsfull fritid, främja allsidiga kontakter och social gemenskap. Förtrogenhet med uppdraget som formuleras i de nationella styrdokumenterna är avgörande för att kunna arbeta med ett målstyrt pedagogiskt utvecklingsarbete. För att säkerställa undervisningens kvalitet ska verksamhetens resultat systematiskt och kontinuerligt analyseras och följas upp.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för att alla som arbetar i förskolan, skolan och fritidshemmet ska kunna ge eleverna en likvärdig utbildning. Det blir samtidigt ett sätt att synliggöra hur verksamhetens resultat förhåller sig till de övergripande målen i läroplanen. För att utveckling mot uppsatta mål ska ske är det inte tillräckligt att endast planera olika spontana aktiviteter och sedan utvärdera dem var för sig.

Behov förändras över tid och varje fritidshem har sin egen unika karaktär med möjligheter och utmaningar som måste ses ur ett långsiktigt perspektiv. Det är därför viktigt att planeringen av verksamheten utgår från en inventering av den aktuella elevgruppens behov och intressen. En variation av väl anpassade trygga lärmiljöer med möjligheter till rekreation, interaktion och lek med kamrater och med kunniga och intresserade vuxna har betydelse för barns utveckling.

Vad menar vi med "varje fritidshems utveckling" (Ha dialog kring detta)

Nuläge - stöd frågor till när ni tar ställning till nedanstående kvalitetsindikatorer:

- hur gör vi idag?
- hur får vi syn på det?
- hur följer vi upp det?

Mål/utvecklingsområden

- Vad behöver vi utveckla?
- Vilka åtgärder och insatser behöver vi göra?
 - Hur?
 - Vem ansvarar för vad?

Kvalitetsindikatorer – Varje fritidshems utveckling

- 1.1 Systematiskt kvalitetsarbete
- 1.2 Miljö, lokaler och utrustning

Kriterier för måluppfyllelse	Kriterier stämmer:			
1.1 Fritidshemmet bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som genomförs under medverkan av lärare, fritidspedagoger, övrig personal och elever	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem planerar vi, följer upp och utvecklar utbildningen systematiskt och kontinuerligt				
Vårt kvalitetsarbete är inriktat på att de nationella målen för utbildningen uppfylls				
Alla elever, lärare i fritidshem, fritidspedagoger och övrig personal medverkar i kvalitetsarbetet och vårdnadshavare ges möjlighet att delta				
1.2 Fritidshemmet har den miljö, de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem är arbetsmiljön utformad så att eleverna får tillgång till material av god kvalitet och stöd för att kunna utveckla kunskaper, skapande, kreativitet och problemlösning.				
Vårt fritidshem har en trygg, säker och hälsosam miljö som ger eleverna möjlighet till en meningsfull fritid och rekreation.				
I vårt fritidshem har eleverna tillgång till böcker, informationsteknik och andra medier som främjar språkutveckling och stimulera till läsning.				

För ytterligare stöd - se BRUK "Kriterier för genomförandet" kopplat till 1.1 och 1.2

